

5. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru:

Articolul este în (revistă) Steaua. *revista*
 Domnul Petrescu locuiește pe (bulevard) *bulevard*
 Teatrul este în (piață) Mihai Eminescu. *piata*
 Cine e în (mașină)? *mașina*
 Ce este pe (scaun) acela? *scaunul*
 Mulțumesc pentru (revistă). *revista*
 Și noi locuim pe (bulevard) Dacia. *bulevardul*
 Mașina este în (piață). *piata*
 Pe (scaun) nu e nimic. *scaunul*
 Mulțumesc pentru (revistă) aceea românească! *revista*

6. Doplňte chybějící slova:

Vorbesc *pentru* românește. Nu, ... un străin vorbiți destul *de* bine.
Cum vorbiți acasă?
 Vorbesc *în* rusește și englezește.
Poftim cafeaua și vinul.
Cum, e cafeaua? Nu e *prea* tare? E destul *de* dulce?
 Ce e acolo, *pe* canapea? Revista Viața ... E ... doamna Jianu.
 Pe *ce* stradă e hotelul Carpați?
 Lucrez *ca* ministru.
 N-ai o țigară? Ba da. *Mi* poftim
 Mulțumesc *pentru* țigară.
 Fumezi *ca* fiecare zi?

7. Vyluštěte křížovku:

A. G. J.	náměstí
F. J.	čist
L. V. C.	továrna
V. O.	pracujeme
A. I. U.	mluvíte
D. O. J.	mužské jméno
	kouřit
	pivo
	sladký

8. Naučte se nazpaměť:

La revedere!*) Na shledanou!

*) Tohoto pozdravu se užívá jen mezi přáteli. Při odchodu z obchodů, úřadoven a při loučení s nadřízenými říkáme *Bună ziua!*, popřípadě *Bună seara!*

Bună dimineața! Dumneavoastră înțelegeți românește? — Da, puțin. — Dar soția dumneavoastră? — Nu. Soția mea are impresia că limba română e foarte grea. — Credeți că are dreptate? — Cred că nu. — Cum este limba română după părerea dumneavoastră? — E destul de ușoară. Numai începutul e greu. ● Aveți un creion albastru? — Poftim? — Soțul meu nu înțelege românește. Fiți amabil și vorbiți franțuzește! ● Care e numele dumneavoastră? — Numele meu e Radu Popescu. — Ce profesiune aveți? — Sint inginer. Lucrez pe un șantier. — Ce construiți? — Construim un bloc mare. — Ce este tatăl dumneavoastră? — Tata e muncitor. Lucrează într-o fabrică nouă. ● Unde locuiește familia Ionescu? — În blocul acela. ● Ce face fratele tău? — E în camera lui și citește o carte ceah. După părerea lui e interesantă. — Și cartea aceasta e foarte bună. ● Cum e camera ta? E mare? — Nu e nici prea mare, nici prea mică, dar e frumoasă. ● Unde e mama dumitale? — În bucătărie. Și sora mea e acolo. — Ce fac? — Gătesc. — Poftiți la masă! — Care e locul meu? — Acela, lângă colega noastră. — Ce ziceți de vinul acesta? — Nu e rău. Nici prăjitura nu e rea. ● Fumăm prea mult. Fii amabil și deschide puțin fereastra! — Cine e domnul care închide ușa? — Este ginerele nostru. ● Unde e geamantanul dumneavoastră? — În mașină. — Ce culoare are mașina dumneavoastră? — Mașina noastră e neagră.

• Ce mai faceți? — Mulțumesc, bine. Dar dumneavoastră? — Așa și așa. Unde mergeți? — La teatru. — La ce? — La Steaua fără nume. — Eu merg la cinematograful. La un film românesc. — Petrecere frumoasă! — Mulțumesc, asemenea.

albastru modrý
amabil laskavý; fiți amabil
budte tak laskav
asemenea nápodobně
așa și așa jakž takž
biac s. dům (víceposchodový)
bucătărie [bukătărije] ž. kuchyně
cameră ž. pokoj
care který, -á, -é; care e numele dumneavoastră? jaké je vaše jméno?
carte ž. kniha
că ze
ceh, ž. ceňá český
cinematograf s. kino
colegă ž. kolegyně

a construi [konstruiji], -iesc
stavět; budovat
a crede, cred (HZ 4) 1. myslet (si), 2. věřit
culoare ž. barva
a deschide, deschid (HZ 4)
otvírat, otevřít
dumineață ž. ráno
dumitale váš
dumneavoastră 1. vy, 2. váš
după podle
a face, fac dělat, udělat; ce mai faceți? jak se vám daří?
familie [familije] ž. rodina;
familia Ionescu Ionescovi
fără bez

ferastră ž. okno
film s. film
frate m. bratr
frumos (HZ 3) hezký, krásný
a găti, -tesc vařit
geamantan s. kufr
ginere m. zeť
greu, ž. grea těžký
impresie [impresije] ž. dojem
inginer m. inženýr
inceput s. začátek
a închide, închid (HZ 4) zavírat
a înțelege, înțeleg rozumět
la ce? na co?
limbă ž. jazyk; limba română rumunština
lui jeho
mamă ž. matka
mare veliký
a merge, merg 1. jít, 2. jet
meu, ž. mea můj
mic malý
muncitor m. dělník
negru (HZ 1) černý
nostru (HZ 3) náš

VÝSLOVNOST

CH označuje měkké [k'], tj. [k], při jehož vyslovování je jazyk přibližně v téže poloze jako při českém [j]:
a deschide [a desk'ide] otvírat, otevřít, a închide [a ink'ide] zavírat, zavřít.
G se čte 1. [g]: colegă [kolegă] kolegyně, merg [merg] jdu; 2. [dž]* před e, i: merge [merdze] jde, inginer [indžiner] inženýr.
EA se čte po g jako pouhé [a]: geamantan [džamantan] kufr.
I neprízvučné na konci slova po g se nečte: mergi [merdž] jdeš.

*) Zní měkčeji než v češtině. Pro tuto hlásku, která se vyskytuje např. ve slově „džbán“, nemá česká abeceda zvláštní písmeno.

nou, ž. nouă nový
nume s. jméno; fără nume bezjmenný
părere ž. názor
petrecere ž. zábava; petrecere frumoasă! příjemnou zábavu!
poftim? prosím?
profesiane [profesi-une] ž. povolání
rău, ž. rea špatný; zlý
soră ž. sestra
soț m. manžel
soție [socije] ž. manželka
șantier [šantyer] s. stavenišťe, stavba
tată m. otec
tău, ž. ta tvůj
unde kam
ușă ž. dveře (v češtině mn. č.!)
ușor (HZ 3) lehký
a zice, zic říkat, říci; ce ziceți de vinul acesta? co říkáte tomuhle vínu?

MLUVNICE

1. Hláskové změny (HZ 3, HZ 4)

HZ 3: Přízvučné **o** se mění v **oa** před koncovkou obsahující **a, ä** nebo **e**:

Ion	Jan	frumos	krásný
Ioana	Jana	frumoasă	krásná

HZ 4: Souhláska **d** se mění v **z** před koncovkou obsahující **i**:

cred	myslím	a deschide	otvírat
crezi	myslíš	deschizi	otvíráš

2. Určitý člen

Podstatná jména rodu mužského a středního končí **-e** připínají v jedn. č. určitý člen **-le**:

(un) frate	(un) nume
fratele	numele

Podstatná jména rodu ženského zakončená souhláskou **-e** připínají určitý člen **-a**:

(o) carte	(o) culoare
cartea [kart ^e a]	culoarea [kul ^o ar ^e a]

Podstatná jména rodu ženského zakončená **-ie** připínají určitý člen **-a**, před nímž koncové **-e** mizí:

(o) bucătărie [bukătărije]	(o) familie
bucătăria [bukătărija]	familia

Podstatné jméno *tată* (otec) připíná urč. člen **-a**: *tata* (tj. otec mluvčího nebo posluchače). Má-li toto podst. jméno nějaké další určení, připíná určitý člen **-l**: *tatăl* (např. *tatăl meu, tatăl dumneavoastră* apod.).

Určitý člen odpovídá českému zájmenu „ten (ta, to)“ hlavně u podstatných jmen určených dále vztahenou větou:

Kdo je *ten* pán, který *Cine e domnul care* kouří? *fumează?*

3. Ženský rod přídavných jmen

Přídavná jména končící **-u** mění v ženském rodě tuto koncovku v **-ă**:

<i>un creion albastru</i>	modrá tužka
<i>o mașină albăstră</i>	modré auto

Přídavná jména *nou* [no^u], *greu* [gre^u], *rau* [ră^u] mají v ženském rodě tvary *nouă* [no^uă], *greă* [gr^ea], *rea* [re^a].

4. Přivlastňovací zájmena

Přivlastňovací zájmena mají jeden tvar pro rod mužský a střední a jeden pro rod ženský:

<i>meu</i>	můj;	<i>mea</i>	má,
	mé		moje
<i>tău</i>	tvůj;	<i>ta</i>	tvá,
	tvé		tvoje
<i>lui</i>	jeho	<i>lui</i>	jeho
<i>ei</i> [jej]	její	<i>ei</i> [jej]	její
<i>nostru</i>	náš;	<i>noastră</i>	naše
	naše	<i>voastră</i>	} vaše
<i>vostru</i>	} váš;	<i>dumitale</i>	
<i>dumitale</i>		<i>dumneavoastră</i>	
<i>dumneavoastră</i>	} vaše	<i>lor</i>	
<i>lor</i>	jejich		

Pomocí tvarů *vostru* (váš; vaše), *voastră* (vaše) přivlastňujeme něco dvěma nebo více osobám, kterým tykáme.

Tvar *dumitale**) (váš; vaše; vaše) užíváme tehdy, přivlastňujeme-li něco osobě, kterou oslovujeme *dumneata*. Podobně *dumneavoastră***) (váš; vaše; vaše) znamená, že vlastníkem je osoba nebo osoby, které oslovujeme *dumneavoastră*.

*) Psáno též zkráceně *d-tale*.

**) Psáno též zkráceně *dv*.

Prívlastňovací zájmena stojí za podstatnými jmény, jež mají v tomto případě určitý člen: *colega mea, orașul nostru*.
V rumunštině se prívlastňovacích zájmen užívá i místo českého „svůj“:

Sînt în camera mea. Jsem ve svém pokoji.
E în camera lui. Je ve svém pokoji.

5. Přítomný čas a rozkazovací způsob slovesa „a crede“

a crede myslet; věřit

cred	credem	crede!
crezi	credeți	credeți!
crede	cred	

Slovesa III. třídy nemají (na rozdíl od ostatních) přízvuk na koncovce.

Některá slovesa III. třídy mají nepravidelný tvar pro 2. os. jedn. č. kladného rozkazovacího způsobu. Např. *fă!* (dělej!), *od a face*, *mergi!* (jdi!, *od a merge*), *zi!* (řekni!, *od a zice*!)*

6. Předložky

Po slovesech pohybu mají předložky *în, la* význam „do“, „k“, „na“:

Mergeți în România? Jedete do Rumunska?
Poftiți la masă! Raďte ke stolu!
Acum merg la minister. Teď jdu na ministerstvo.

7. Přídavná jména s koncovkou „-esc“

V několika případech (např. u pojmenování jazyků a při určování něčí národnosti) užíváme tato přídavná jména v zkrácené podobě:

*) Odpovídající tvary záporné jsou tvořeny zcela pravidelně: *nu face!* (nedělej!), *nu merge!* (nechoď!), *nu zice!* (neříkej!).

cené podobě: *român* (místo *românesc*), *englez* (místo *englezesc*), *francez* (místo *francezesc*), *rus* (místo *rusesc*) apod.:

un vin românesc rumunské víno
o țigară franțuzească francouzská cigareta
un film englezesc anglický film

ale:

limba română rumunský jazyk
*un inginer român** rumunský inženýr
limba franceză francouzský jazyk
o profesoară franceză francouzská profesorka
limba engleză anglický jazyk
un muncitor englez anglický dělník

apod.

Přídavné jméno *cehesc* (český) se užívá téměř výhradně v zkrácené podobě: *un film ceh*, *limba cehă*, *o profesoară cehă*.

CVIČENÍ

1. Doplňte „o“ nebo „oa“:

o cul.re frum.să
în camera v.ștră
un film frum.ș
la fratele v.ștru
geamantanul e uș.r
o impresie pr.ștă
pe șantierul n.ștru
limba n.ștră nu e uș.ră
fără ginerele dumneav.ștră

2. Doplňte „d“ nebo „z“:

cre.ști că e acasă?
eu nu cre.ș

*) Tvar ženského rodu (*română*) zní při určování národnosti příliš knižně. V hovorové řeči se nahrazuje podst. jménem *româncă*: *o profesoară româncă*, *o colegă româncă* apod.

de ce închizi fereastra?
ei credea că nu înțelegeți
deschideți geamantanul!
creia că e străin?
de ce nu deschizi ușa?
închideți ușa!

3. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru:

(Bucătărie) noastră e mică. *Bucătăria*
Unde merge (frate) tău? *fratele*
(Profesiune) mea e interesantă. *Profesiunea*
(Soție) lui gătește. *Soția*
Ce ziceți de (carte) aceasta? *cartea*
(Nume) meu e Radu Cîmpeanu. *Numele*
Ce mai face (familie) Petrescu? *Familia*
După (păreră) lor n-am dreptate. *păreră*
(Ginere) nostru e în Cehoslovacia. *ginerul*
Ce mai face (tată) dumneavoastră? *tată*
(Tată) e foarte obosit. *Tatăl*

4. Od slov v závorkách utvórite příslušný tvar přisvojovacího zájmena:

Cum e camera (voi)? → Cum e camera voastră?
Locul (dumneavoastră) e acolo. *dv.*
Care e paharul (dumneata)? *dumitea*
Profesorul (voi) vorbește cam repede. *nostru*
Sora (dumneata) dansează foarte bine. *dumitea*
Orașul (voi) e frumos. *nostru*
Soția (dumneavoastră) e profesoară? *dv.*

5. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru:

Am un geamantan (greu). *greu*
Care e fereastra (vostru)? *voastră*
Mergem la un film (nou). *nou*
Strada (nostru) nu e prea frumoasă. *noastră*
Lângă hotel e o mașină (negru). *negru*
E mare șantierul (vostru)? *vostru*
Pe masă e un stilou (albastru). *albastru*
Avem o colegă (nou). *nouă*
N-ai un creion (albastru)? *albastru*
În cameră au o masă (nou). *nouă*
Ce zici de berea (nostru)? *noastră*

6. Doplňte vhodný tvar slovesa „a merge“:

(dumneavoastră) Astăzi nu ... la birou? *mergeți*
(tu) ... la teatru? Nu, ... la cinematograful. *mergeți*
Inginerul Popescu ... la fabrică. *mergeți*
(noi) Acum ... la hotel. *mergeți*
(dumneavoastră) Unde ...? *mergeți*
Ion și Radu ... la București. *mergeți*
(dumneata) Nu ... așa de repede! Sint obosit. *mergeți*

7. Doplňte vhodné tvary slovesa „a înțelege“:

(eu) Poftim? Nu ... bine românește. *înțeleg*
(dumneata) ... franțuzește? *înțeleg*
(el) ... numai puțin. *înțeleg*
(noi) Nu ... ceheste. *înțelegem*
(dumneavoastră) Am impresia că ... destul de bine. *înțeleg*
E un inginer francez. Nu ... nici ceheste, nici rusește. *înțeleg*
(ei) Cred că ... românește. *înțeleg*

8. Řekněte a napište v 2. os. jedn. č.:

Faceți ceva! *Faceți*
Nu faceți nimic! *Faceți*
Deschideți fereastra! *Deschideți*
Nu deschideți fereastra! *Deschideți*
? Ziceți și voi ceva! *Ziciți*
Nu mergeți așa de repede! *Mergete*
Gătiți ceva! *Gătiți*
Nu gătiți nimic! *Gătiți*
Poftiți la masă! *Poftiți*

9. Doplňte chybějící slova:

Credeți că are dreptate? *După*
Cum este limba română ... părerea dumneavoastră?
Lucrează pe un șantier.
Poftiți la masă!
- Care e locul meu?
Ce ziceți de vinul acesta?
Cine e domnul care închide ușa?
Ce mai faceți? *Așa și așa*
Unde mergeți? *În teatru. La Steaua și în nume.*
Petrecere frumoasă! Mulțumesc, *amândouă*

13. Vyluštěte křížovku:

L	M	B	A	jazyk
N	U	N	E	jméno
I	N	C	E	zачátek
M	A	M	A	matka
C	O	N	S	stavíme
Z	I	C	E	říká
M	A	R	E	veliký
M	E	R	E	jdi!
		A	C	tam
			O	
			L	
			O	

11. Naučte se nazpaměť:*)

Astăzi avem o zi grea.
Fiți fără grijă!
E simplu.

Dnes máme perný den.
Budte bez starosti!
To je jednoduché.

ă, ie
ie fclia (lesne) - levny
ă, ie
ACUMP - drab
(acumpul meu, acumpul meu)

*) Neznámé výrazy najdete ve slovníčku na konci knihy.

Plecați undeva? — Da, plec la mare. Dar dumneavoastră? — Noi plecăm la munte. — Și unchiul meu pleacă la munte. — Cum îl cheamă pe unchiul dumneavoastră? — Îl cheamă Gheorghe Ionescu. ● Ce căutați? — Căutăm șoseaua spre Sighișoara. — Mergeți drept înainte și la intersecție faceți la stînga ... nu, la dreapta. — Cum e șoseaua? — Foarte bună. — Mulțumim! — Cu plăcere! ● Cauți pe cineva? — Îl caut pe ghidul nostru. Îl cunoști? — Da, îl cunosc. Vorbește cu cineva la telefon. ● Ce e asta? E vin sau bere? — Acesta e vin. În paharul acela e bere. ● Am impresia că sună telefonul. — Eu nu aud nimic. Ba da, aveți dreptate. — Alo? Cine e la telefon? — Aici Ion Munteanu. — Pe cine căutați? — Pe tovarășul Anghelescu. — Așteptați o clipă. Îl chem. — Mulțumesc, aștept. — Anghelescu la telefon. Bună ziua. De unde vorbiți? — Din hotel. — Vorbiți tare! Nu vă aud bine. — Acum mă auziți? — Da. — Scuzați-mă că vă deranjez. Am nevoie de ajutorul dumneavoastră. — Despre ce e vorba? — E vorba despre programul de astăzi. ● Îi cunoașteți pe Ioana și pe fratele ei? — Da, îi cunosc. — Ce e cu ei? Sunăm, dar nimeni nu deschide. Dorm? — Nu sînt acasă. — Avem ghinion. — Așteptați-i! — Acum n-avem timp. ● Unde e cinematograful Patria? — Pe bulevardul Magheru*). — Acesta e bulevardul Ma-

*) Gheorghe Magheru (1802–1880), general, čelný představitel revoluce, která vypukla roku 1848 ve Valašsku.

gheru? — Nu, aceasta e strada Mihai Eminescu. ● Ce face colegul vostru? — Ne așteaptă lângă drogherie. ● De ce nu vorbiți românește? — N-am curaj. — Aveți curaj! — Vorbiți destul de bine. — Nu mă lăudați! — Nu vă laud. E adevărat. ● Ce faci? — Traduc un articol din limba română în limba cehă. — E greu? — E destul de greu. Mă ajută? — Te ajut. ● Cum e lecția de astăzi? — Ușoară. — Citiți-o și traduceți-o în limba cehă!

adevărat opravdový; e ade-
vărat je to pravda
a ajuta, ajut (HZ 6) pomáhat,
pomoci
alo! haló!
a aștepta, aștept (HZ 6, HZ 1)
čekat; așteptați-i [aștepta-
cij]! počkejte na ně!
a auzi [a-uzi], aud [a-ud] (HZ
4) slyšet
a căuta [kă-uta], caut [ka-ut]
(HZ 5, HZ 6) hledat; shá-
nět
a chema, chem (HZ 1) volat;
cum îl cheamă? jak se
jmenuje? (*muž*); cum o
cheamă? jak se jmenuje?
(*žena*); il chem zavolám ho
cineva někdo; cu cineva s ně-
kým
clipă ž. okamžik
coleg m. kolega
cu s; ce e cu ei? co je s nimi?
a cunoaște, cunosc (HZ 2, HZ
3) znát
curaj s. odvaha
de astăzi dnešní
a deranja, -jez obtěžovat
despre o
a dormi, dorm (HZ 3) spát
drept (HZ 1) rovný; drept ina-

inte [inajinte] pořad rovně
drogherie [drogerije] ž. dro-
gérie
Gheorghe [görg] m. Jiří
ghid m. průvodce
ghinion [giny-on] s. smůla
intersecție [intersekcije] ž.
křižovatka
ii je
il ho
la dreapta napravo, doprava
la stînga nalevo, doleva; fa-
ceți la stînga! zahněte do-
leva!
a lăuda [lă-uda], laud [la-ud]
(HZ 5, HZ 4) chválit, po-
chválit
lecție [lekcie] ž. lekce
mare ž. moře; la mare k mo-
ři; u moře
mă mă; scuzați-mă [skuzaci-
mă]! promiňte mi!; mă
ajută? pomůžeš mi?
munte m. hora; la munte na
hory; na horách (*v češtině*
mn. č.!)
ne nás; ne așteaptă čeká na
nás
nimeni nikdo
o ji; citiți-o [čitycjo]! přečte-
te ji!

patrie [patrije] ž. vlast
pe cine koho; cum îl cheamă
pe unchiul dumneavoastră?
jak se jmenuje váš strýc?
plăcere ž. radost; cu plăcere
rádo se stalo
a pleca, plec (HZ 1) 1. odjíž-
dět, odjet, 2. odcházet, ode-
jít
program s. program
a scuza, scuz omluvit, promi-
nout
Sighșoara ž. město v Rumun-
sku
spre k, na

a suna, sun zvonit, zazvonit
șosea ž. silnice
tare hlasitě
te te; te ajut pomohu ti
telefon s. telefon; a vorbi la
telefon telefonovat
a traduce, traduc, tradu! pře-
kládat, přeložit
unchi m. strýc
undeva někam; někde
vă vás
vorba ž. řeč; despre ce e vor-
ba? oč jde?; e vorba despre
jde o

VÝSLOVNOST

GH se čte jako měkké [g'], tj. [g], při jehož vyslovování je ja-
zyk přibližně v téže poloze jako při českém [j]: *ghid* [g'id]
průvodce, *drogherie* [drog'erije] drogérie.

EA se čte po *ch, gh* jako pouhé [a]: *cheamă* [k'amă] volá,
gheață [g'acă] led.

I 1. nečte se, je-li nepřizvučné na konci slova po *ch, gh*:
unchi [unk'] strýc, *unghi* [ung'] úhel;
2. připojíme-li za slovesný tvar zakončený neslabičným *-i*
osobní zájmeno, stane se neslabičné *i* slabičným: *che-*
mați! [k'emaci] volejte!, ale: *chemați-mă!* [k'emacimă] za-
volejte mě! Pouze před zájmenem „o“ zůstává toto *i* ne-
slabičné: *chemați-o!* [k'emacjo] zavolejte ji!

MLUVNICE

1. Hláskové změny (HZ 5, HZ 6)

HZ 5: Samohláska *ă* se mění v *a*, přesune-li se na ni pří-
zvuk:

a căuta [kă-uta] hledat *lăudăm* [lă-udăm] chválíme
caut [ka-ut] hledám *laudă* [la-udă] chválí

HZ 6: Souhláska **t** se mění v **ț** před koncovkou obsahující **-i**:

<i>a aștepta</i>	čekat	<i>ajut</i>	pomáhám
<i>aștepți</i>	čekáš	<i>ajuți</i>	pomáháš

2. Čtvrtý pád zájmen „cine, cineva, nimeni“ a podstatných jmen životných

Zájmena *cine* (kdo), *cineva* (někdo) a *nimeni* (nikdo) vyjadřují čtvrtý pád pomocí předložky **pe**:

<i>Pe cine căutați?</i>	Koho hledáte?
<i>Aștepți pe cineva?</i>	Čekáš (na) někoho?
<i>Nu aud pe nimeni.</i>	Neslyším nikoho.

Podstatná jména životná označující určitou osobu vyjadřují čtvrtý pád předložkou **pe** a kromě ní ještě čtvrtým pádem příslušného osobního zájmena:

Îi caut pe Mihai.	Hledám Michala.*)
O cunoașteți pe tovarășa profesoară?	Znáte soudružku profesorku?*)
Chemați-i pe Dan și pe fratele lui!	Zavolejte Dana a jeho bratra!*)
Îi așteptăm pe Gheorghe și pe sora lui.	Čekáme na Jiřího a na jeho sestru.*)

Předložka **pe** není před podstatnými jmény, která jsou předmětem slovesa *a avea*, anebo před nimiž stojí jiná předložka pojící se se 4. pádem:

<i>Am o soră mică.</i>	Mám malou sestru.
<i>Avem un ghid bun.</i>	Máme dobrého průvodce.
<i>Cartea e pentru doamna Jianu.</i>	Ta kniha je pro paní Jianovou.

*) Doslova: Ho hledám Michala. Ji znáte soudružku profesorku? Zavolejte je Dana a jeho bratra! Je čekáme na Jiřího a na jeho sestru. — Knižní jazyk se takovému užití osobních zájmen často vyhýbá.

3. Čtvrtý pád osobních zájmen

mă	mă	ne	năs
te	te	vă	văs
il, -l	văs**)	ii, -i	je (m.)
o	ho	le	je (ž., s.)
	ji		

Tyto tvary stojí nejčastěji přímo před slovesem:

<i>Cine mă caută?</i>	Kdo mě hledá?
<i>Nu te aud.</i>	Neslyším tě. Neslyším vás.*)
<i>Vă așteaptă cineva?</i>	Čeká na vás někdo?
<i>Nu le chemați!</i>	Nevolejte je!

Je-li však sloveso v kladném rozkazovacím způsobu, stojí osobní zájmeno za ním a je k němu v písmu připojeno spojovací čárkou:

<i>Chemați-le!</i> [k'emacile]	Zavolejte je!
<i>Așteaptă-mă!</i>	Počkej na mne!
<i>Citește-o!</i> [čiteșt'o]	Přečti si ji!

Tvary **-l, -i** užíváme tehdy, končí-li předcházející slovo samohláskou:

<i>Citește-l!</i> [čiteștel]	Přečti si ho!
<i>Nu-l [nul] chema!</i>	Nevolej ho!
<i>Așteptați-i!</i> [așteptacij]	Počkejte na ně!
<i>Am impresia că-i [kăj] cunoaște.</i>	Mám dojem, že je zná.

4. Přítomný čas a rozkazovací způsob sloves „a ajuta, a dormi“

Některá slovesa I. třídy se časují podle vzoru *a ajuta*, tj. nahrazují infinitivní **-a** koncovkami **-, -i, -ă, -ăm, -ați, -ă:**

*) Jde-li o osobu, kterou oslovujeme *dumneata*. Srov. lekci 1, mluvnické výklady bod 5.

a ajuta pomáhat

ajut	ajutám	ajutã!
ajutați	ajutați	ajutați!
ajută	ajută	

Některá slovesa IV. třídy se časují podle vzoru *a dormi*, tj. nahrazují infinitivní *-i* koncovkami *-i, -e, -im, -iți, -:*

a dormi spát

dorm	dormim	dormi!*)
dormi	dormiți	dormiți!
doarme	dorm	

5. Překlad českého „tohle“

Jak už bylo řečeno v 2. lekci, otázku „Co je tohle?“ překládáme do rumunštiny *Ce e(ste) asta?* Jinak se musí překlad zájmena „tohle“ shodovat v rodě a čísle s neslovesnou částí slovesně jmenného přísudku dané rumunské věty:

Tohle je	{ židle.	<i>Acesta e un scaun.</i>
	{ stůl.	<i>Aceasta e o masã.</i>
Kdo je tohle?	{ (muž)	<i>Cine e acesta?</i>
	{ (žena)	<i>Cine e aceasta?</i>
Tohle je	{ náš kolega.	<i>Acesta e colegul nostru.</i>
	{ naše kolegyně.	<i>Aceasta e colega noastră.</i>

6. Užívání podstatných jmen bez členu**)

Podstatné jméno označující předmět na kusy nepočítatelný zůstává bez členu, je-li

a) součástí slovesně jmenného přísudku:

<i>Acesta e vin.</i>	Tohle je víno.
<i>Aceasta e cafea?</i>	Tohle je káva?

*) Na nepravdivelné tvary 2. os. jedn. č. kladného rozkazovacího způsobu vždy upozorníme.

***) Srov. lekci 2, mluvnické výklady bod 4.

b) podmětem stojícím za přísudkovým slovesem:

În paharul acela nu e vin. V tamté sklenici není víno.

7. Rozdíly v pádové vazbě

Po některých rumunských slovesech se užívá předmět ve 4. pádě, kdežto v češtině předmět ve 3. pádě:

<i>Te cred.</i>	Věřím ti. Věřím vám. *)
<i>Nu-l credeți!</i>	Nevěřte mu!
<i>Ajutați-o!</i> [ažutacjo]	Pomozte jí!
<i>Nu mă înțelegeți.</i>	Nerozumíš mi.

8. A chema

Sloveso *a chema* (= volat, zavolat) ve spojení s příslovcem *cum* a osobním zájmenem znamená též „jmenovat se“:

<i>Cum vă cheamă?</i>	Jak se jmenujete?**)
<i>Cum îl cheamă?</i>	Jak se jmenuje?**)
<i>Mă cheamă Ionescu.</i>	Jmenuji se Ionescu.***)
<i>Îl cheamă Ion.</i>	Jmenuje se Jan.***)

CVIČENÍ

1. Doplňte „ã“ nebo „a“:

cauți pe cineva?
 nu cauțãm pe nimeni!
 cine mã cauțã?
 vã cauțã inginerul Munteanu
 cauți ceva?
 cauț un telefon
 cauțã-l!
 nu-l cauțã!

*) Jde-li o osobu, kterou oslovujeme *dumneata*.

**) Doslova: Jak vás volají? Jak ho volají?

***) Nejde-li o odpověď na uvedenou otázku, význam je jiný: Volá mě Ionescu. Volá ho Jan.

Gheorghe și fratele lui caută un hotel
profesorul vă laudă
îi lăudați prea mult
nu-i lăudați!
de ce le lăuzi?

2. Doplníte „t“ nebo „ř“:

vă ajut
cine te ajută?
o ajuți?
nu-l ajuțați!
așteptă pe cineva?
așteaptă o clipă!
îl aștept pe Gheorghe
te așteptăm
pe cine aștepti?
nu mă așteptați!
ce cauți?
nu caut nimic
îl căuțăm pe colegul nostru

3. Od slov v závorkách utvořte vhodný tvar 4. pádu:

Nu (eu) cunoașteți? → Nu mă cunoașteți?
Cine (voi) așteaptă? ... *va*
Așteptați-(noi)! ... *ne*
Nu (dumneavoastră) deranjează? ... *dv*
Scuză-(eu) că (tu) deranjez! ... *ma, te*
(Ea) cunosc. ... *o*
(Dumneavoastră) căutăm. ... *di*
Nu (tu) aud bine. ... *te*
(Dumneata) ajutăm. ... *st*
Cine (el) cheamă? ... *te - e*
(El) aștept. ... *te*
Nu (ei) auziți? ... *si*
Caută-(ele)! ... *le*

4. Doplníte vyjádření 4. pádu:

Te cine cauțați?
Nu caut pe nimeni.
Căuțați pe cineva?
Cum el cheamă pe ghidul dumneavoastră?
Am impresia că nu-l cunoașteți pe ginerele nostru.

El așteptă pe Radu și pe colegul lui.
Cine el caută pe doamna profesoară?
Chemăți-l pe tovarășul inginer!
Cum el cheamă pe soția dumneavoastră?

5. Podle uvedených osobních zájmen upravte tvar slovesa:

(tu) Pe cine (a chema)? → Pe cine chemi?
(voi) (A aștepta)-ne lângă drogherie! *Așteptați-ne*
(dumneata) Nu le (a lăuda)! *lăuda*
(ei) De ce nu ne (a aștepta)? *așteptați*
(dumneavoastră) (A suna) tare! *Sunați*
(el) (A pleca) la București. *plecați*
(dumneavoastră) (A scuza)-ne că vă deranjăm! *scuzați*
(eu) Nu-l (a auzi) bine. *auzi*
(noi) (A pleca) la Praga. *plecați*
(dumneata) (A căuta)-i! *cauți*
(ea) (A dormi) sau nu (a fi) acasă? *dormiți, ieșiți*

6. Řekněte a napište ve 2. os. mn. č.:

Citește articolul acesta! → Citiți articolul acesta!
Tradu-l în limba cehă! *Traduciti - va*
Îl cunoști pe unchiul meu? *pe unoziti*
Sună tare! *sunati*
Mă auzi? *auziti*
Unde pleci? *pleciți*
Mergi drept înainte! *Mergiți*
La intersecție fă la dreapta! *făți*
O aștepti pe tovarășa Popescu? *așteptați*
Ai ghinion. *areți*
Nu le aștepta!
Dormi? *dormiți*
Scuză-ne! *scuzați*

7. Doplníte „acesta“ nebo „accasta“:

Acesta e camera dumneavoastră?
Ce stradă e *aceasta*?
Acesta e bulevardul Dacia.
Acesta e ghidul nostru.
Acesta nu e cafea *aceasta*.
Cine e *acesta*? E soția mea.
Acesta nu e șoseaua spre București.
Ce vin e *acesta*?
Acesta nu e vin *aceasta*.
Cine e *acesta*? E colegul meu.

8. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru:

Nu (tu) cred. *le*
De ce nu (eu) credeți? *mă*
Nu (ei) crede nimeni. *pe ei*
Crede-(eu)! *mă*
(Ea) crezi? *ozi*
(Ei) ajută. *pe ei*
Ajutați-(ei)! *pe ei*
Cine (ele) ajută? *le*
De ce nu ajuți (nimeni)? *pe nimeni*
Ajutați-(noi)! *ne*
(Dumneavoastră) ajut cu plăcere. *Da*
(Eu) înțelegeți? *ne*
Nu (dumneata) înțeleg. *da*
Am impresia că nu (noi) înțelege. *ne*

9. Doplňte chybějící slova:

Plecați ...? Da, plec ... mare.
Noi plecăm *la* munte.
Căutăm soseaua *pe* Sighișoara.
Mergeți *direct* înainte și *la* intersecție faceți *la* stînga!
Mulțumim *cu* plăcere!
Vorbește *pe* cineva *la* telefon.
Ce e asta? E ... său ... *vin bere*
Acces *la* vin.
Co.? Cine e *la* telefon?
De. unde vorbiți? *În* hotel.
E vorba ... programul *de* astăzi.
Ce e *cu* ei?
Nu vă laud. E *adevărat*
Traduc un articol *din* limba română *pe* limba cehă.
Cum e lecția *de* astăzi?

10. Vyluštěte křížovku:

A	S	T	E	P	T
S	U	R	A	I	U
A	S	D	T	A	M
T	R	A	D	U	
A	U	D	I	M	
M	A	R	E		

čekám
odvaha
pomáháme
přelož!
slyšíme
moře

11. Naučte se nazpaměť:

Unde e un telefon?
E curent, închideți
fereastra!
Noapte bună!

Kde je (tu nějaký) telefon?
Je tu průvan, zavřete okno!

Dobrou noc!

Nu vă supărați, domnule, cum pot ajunge la gară? — Cu tramvaiul sau cu autobuzul. Dacă nu vă grăbiți, puteți merge pe jos. Gara nu e departe. ● O vezi pe Rodica? — N-o văd. Unde o vezi? — Acolo, în dreapta. — Nu e Rodica, dar seamănă cu ea. ● Semeni cu tatăl dumitale. — Crezi? Se zice că semăn cu mama. ● De ce taci, Ileana? Se pare că te supără ceva. — Nu mă supără nimic. Tac, pentru că nu mă simt bine. Mă doare capul. — Pari obosită. — N-ai un antinevralgic? — Ba da. Poftim. ● Bună ziua, domnule Ionescu. Mă bucur că vă văd. — Și eu mă bucur, doamnă. Ce mai faceți? — Mulțumesc, bine. Dar dumneavoastră? Păreți obosit. — Nu par, ci sint. — Se vede. De ce nu vă odihniți puțin? — Pentru că n-am timp. ● Unde mergeți? — Acasă. — Dacă doriți, vă duc cu mașina. — Sinteți foarte amabil. Cu mașina ajungem repede acasă. ● O cauți pe Ioana? — Da. — Este în oraș, dar se întoarce peste un sfert de oră. Așteapt-o, Mihai! — Acum n-o pot aștepta. Mă grăbesc. Poate că mă întorc peste o oră. ● Nu pot închide geamantanul. Ajutați-mă, vă rog. — Vă ajut imediat. ● Unde te întâlnești cu colega ta? — Ne întâlnim la gară. ● Vă rog, pot vorbi cu tovarășa Petrescu? — Acum nu e în birou, dar o puteți aștepta. — Când se întoarce? — Peste o jumătate de oră. — Văd că aveți mult de lucru. — Da. Nu ne putem plînge că n-avem ce face. — Se poate

fuma? — Firește. ● Dumneavoastră vorbiți nemțește? — Nu. — Nu face nimic. Putem vorbi românește. — Mă uit la blocul acela înalt. Ce este? — E hotelul Intercontinental. În stînga puteți vedea Universitatea. Uitați-vă la dreapta. Se vede Teatrul Național. — E o clădire frumoasă. ● Îl cunoașteți pe prietenul meu? — Nu, nu-l cunosc. — Vă rog, faceți cunoștință! Domnul Mircea Popescu. Domnișoara Maria Angheliescu. — Mă bucur de cunoștință.

acasă domů
a ajunge, ajung dostát se, do-
jít, dojet
antinevralgic s. lék proti bo-
lestem
autobuz [a-utobuz] s. autobus
a se bucura, mă bucur mít ra-
dost
cap s. hlava
cînd kdy
clădire ž. budova
ci [či] nýbrž
cu autobuzul autobusem
cu mașina autem
cu tramvaiul tramvaji
cunoștință ž. známost; faceți
cunoștință! seznamte se!
mă bucur de cunoștință tē-
ší mě, že vás poznávám
dacă jestli(že)
a duce, duc, du! dovést; do-
vézt; vă duc cu mașina za-
vezu vás (tam) autem
a durca, 3. jedn. č. doare (HZ
8, HZ 9) bolet
gară ž. nádraží
a se grăbi, mă -bese spěchat,
pospíšíť si
imediat [imediját] (i)hned
înalt vysoký
în dreapta vpravo

în stînga vlevo
a se întîlni, mă -nesc sejit se,
scházet se
a se întoarce, mă întorc (HZ
3) vracet se, vrátit se
jumătate ž. polovina; peste o
jumătate de oră za půl ho-
diny
național [naci-onal] národní
nemțește německy
n-o văd nevidím ji
nu face nimic to nevađí
a se odihni, mă -nese odpočí-
vat, odpočinout si
oră ž. hodina; peste o oră za
hodinu
a părea, par (HZ 5) zdát se;
se pare că zdá se, že; pari
obosită zdáš se unavená
pe jos pešky
pentru că protože
peste za
a se plînge, mă plîng nařikat
si; nu ne putem plînge ne-
můžeme si nařikat
poate možná
prieten [prijeten] m. přítel
a putea, pot (HZ 8, HZ 9) mo-
ci; se poate fuma? může se
(tu) kouřít?
a ruga (HZ 8, HZ 9) prosit,

poprosit; vă rog prosím vás
a semăna, semăn (HZ 1, HZ 7)
 podobat se; seamănă eu ea
 je jí podobná
sfert s. čtvrt; **peste un sfert**
de oră za čtvrt hodiny
a se simți, mă simț (HZ 6) cí-
 tit se
a se supăra, mă supăr (HZ 7)
 zlobit se

a tăcea, tac, taci! (HZ 5) mlčet
 tramvai s. tramvaj
a se uita, mă uit (HZ 6) dívat
 se; **mă uit** la dívám se na;
uitați-vă la dreapta podí-
 vejte se napravo
universitate ž. univerzita
a vedea, văd (HZ 7, HZ 4) vi-
 dět; se vede je (to) vidět

MLUVNICE

1. Hláskové změny (HZ 7, HZ 8, HZ 9)

HZ 7: Samohláska **ă** se mění v **e** před koncovkou obsahující **e** nebo **i**:

<i>mă supăr</i>	zlobím se	<i>văd</i>	vidím
<i>te superi</i>	zlobíš se	<i>a vedea</i>	vidět

HZ 8: Samohláska **u** se mění v **o**, přesune-li se na ni pří-
 zvuk:

<i>a ruga</i>	prosit	<i>a putea</i>	moci
<i>rogi</i>	prosiš	<i>pot</i>	mohu

HZ 9: Samohláska **u** se mění v **oa**, přesune-li se na ni pří-
 zvuk a k slovu přistoupí koncovka **-ă** nebo **-e**:

<i>a ruga</i>	prosit	<i>a putea</i>	moci
<i>roagă</i>	prosí	<i>poate</i>	může

Poznámka: K HZ 8 a HZ 9 nedochází např. u sloves *a se*
uita, *a ajuta*, *a se bucura*, *a se supăra*.

2. Pátý pád

Vlastní jména osob mívají tvar pátého pádu shodný s pá-
 dem prvním:

Dan!, *Mircea!*, *Gheorghe!*, *Mihai!*, *Radu!*,
Ioana!, *Maria!*

Ostatní životná podstatná jména zakončená samohláskou
 užívají v pátém pádě jedn. č. tvar prvního pádu bez členu:

<i>tată!</i>	<i>mamă!</i>	<i>doamnă (Ionescu)!</i>
<i>frate!</i>	<i>domnișoară!</i>	<i>tovarășă (profesoară)!</i>

Podstatná jména zakončená souhláskou připínají v pátém
 pádě koncovku **-e**, případně **-ule**:

<i>tovarășe (Ionescu)!</i>	<i>domnule (Ionescu)!</i>
<i>tovarășe inginer!</i>	<i>domnule inginer!</i>

Poznámka: Také jména zakončená souhláskou mohou mít
 koncovku **-e**: *Dane!* (vedle *Dan!*), *Ioane!* (vedle *Ion!*; HZ 3),
Tudore! (vedle *Tudor!*).

Přesná pravidla o tom, které podstatné jméno připíná kon-
 covku **-e** a které **-ule**, neexistují.

3. Přítomný čas a rozkazovací způsob slovesa „a tă- cea“

Slovesa II. třídy se časují podle vzoru *a tăcea*, tj. nahrazují
 infinitivní **-ea** koncovkami **-**, **-i**, **-e**, **-em**, **-eți**, **-***)

a tăcea mlčet

<i>tac</i>	<i>tăcem</i>	<i>taci!</i>
<i>taci</i>	<i>tăceți</i>	<i>tăceți!</i>
<i>tace</i>	<i>tac</i>	

4. Zvratná slovesa

Při časování zvratných sloves užívá rumunština v 3. osobě
 obou čísel zvratné zájmeno **se**; v ostatních osobách čtvrtý
 pád zájmen osobních. Např.:

a se uita (po)dívát se

<i>mă uit</i>	<i>ne uităm</i>	<i>uită-te!</i>
<i>te uiți</i>	<i>vă uitați</i>	<i>uitați-vă!</i>
<i>se uită</i>	<i>se uită</i>	

*) Toto časování se liší od vzoru *a crede* (III. třída; viz lek-
 ci 4) pouze tím, že u sloves II. třídy jsou koncovky **-em**, **-eți**
 přízvučné.

“ Záporné tvary: a nu se uita, nu mă uit, nu te uiți, ... , nu te uita!, nu vă uitați!

Ne každé zvrtné sloveso překládáme do češtiny zvrtným slovesem: se aude je slyšet, se poate lze, je možno, se vede je vidět apod. A naopak:

Cum ajungem la gară? Jak se dostaneme na nádraží?

Semănați cu tatăl dum-neavoastră. Podobáte se svému otci.

5. Osobní zájmeno „o“ za rozkazovacím způsobem a za příslovcem „nu“

Připojíme-li za kladný rozk. způsob 2. os. jedn. č. zakončený -ă (např. caută!, așteaptă!, cheamă!) zájmeno o, koncovka -ă odpadá:

Caut-o! (Vy)hledej ji!
Așteapt-o! Počkej na ni!
Cheam-o! Zavolej ji!

Stojí-li příslovce nu před osobním zájmenem o, krátí se v n-:

N-o cunosc. Neznám ji.
N-o lăuda! Nechval ji!
N-o vedeți? Nevidíte ji?

6. Infinitiv bez předložky „a“

Infinitiv stojí bez předložky a

a) po tvarech slovesa a putea (moci):

Pot fuma? Mohu kouřit?
Putem vorbi franțuzește. Můžeme mluvit francouzsky.

Îl puteți aștepta aici. Můžete tu na něho počkat.
Unde ne putem întâlni? Kde se můžeme sejit?

b) po tvarech slovesa a avea + vztažné zájmeno (ce, cine) nebo příslovce (např. cînd, unde):

Ai ce citi?

N-are ce face.

Aveți cu cine vorbi românește?

N-am cînd găti.

Au unde dormi?

Măș co ăist?

Nemă co ăelat.

Măte s kým mluvit rumunsky?

Nemám kdy vařit.

Mají kde spát?

7. Člen ve slovesně jmenném přísudku a po předložce „cu“

U podstatných jmen, která jsou součástí slovesně jmenného přísudku, bývá neurčitý člen

a) jsou-li blíže určena přídavným jménem:

E o clădire frumoasă. To je hezká budova.
Sighișoara e un oraș mic. S. je malé město.
Ileana nu e o studentă bună. Helena není dobrá studentka.
Acesta e un vin românesc. Tohle je rumunské víno.

b) vyjadřují-li to, že podmět věty je jednou z věcí téhož druhu:

Sighișoara e un oraș. S. je město (= jedno z měst).
Steaua e o revistă. S. je časopis (= jeden z časopisů).
Clădirea aceasta nu e un hotel. Tahle budova není hotel (= jeden z hotelů).

Po předložce cu má i podstatné jméno bez bližšího určení*) určitý člen, vyjadřuje-li běžný nástroj nějaké činnosti (např. dopravní prostředek), anebo osobu pro mluvčího jedinečnou:

Mergem cu mașina. (Po)jedeme autem.
Mă întorc cu autobuzul. Vrátím se autobusem.
Semăn cu mama. Podobám se matce.

*) Srov. lekci 2, mluvnické výklady bod 4.

8. Pořádek slov

Za podstatným jménem stojí nejprve přívlastek zájmenný a potom ostatní: *blocul acela înalt* tamten vysoký dům, *programul nostru de astăzi* náš dnešní program.

CVIČENÍ

1. Doplňte „ă“ nebo „e“:

o vedeți pe Silvia?
se supără că n-o ajuți
nu vă supărați, doamnă!
nu mă supă
nu te supăra, Mircea!
se vede că nu te simți bine
il vezi pe Tudor?
vești că te grăbești
cînd ne vedem?
sora mea seamănă cu tata
seamă cu prietenul meu
Maria nu seamănă cu fratele ei
vedeți gara?
de aici nu se vede nimic
ved că ești foarte ocupat

2. Doplňte „u“, „o“ nebo „oa“:

cum putem ajunge la Universitate?
vă puteți întrece cu autobuzul
cartea aceasta e prea grea, n-o puteți citi
unde ne putem întâlni?
în dreapta puteți vedea hotelul Carpați
cînd vă întâlniți?
mă întrec imediat
rog-o pe Ileana!
ne întrecem peste o oră
pot vorbi cu Ion sau cu Rodica?
nu putem deschide fereastra
rogăți-l pe ghid!
ajutați-mă, vă rog!
nu pot dormi
te deride ceva?
nu mă deride nimic

3. Výrazy v závorkách dejte do 5. pádu:

Bună ziua, (tovarășul Ionescu)! *tovarășul Ionescu*
Ce mai faceți, (domnul inginer)? *domnului inginer*
Bună seara, (doamna Petrescu)! *doamna Petrescu*
Ce doriți, (tovarășa)? *tovarășa*
Scuzați-ne, (domnul)! *domnului*
Cînd vă întoarceți, (doamna)? *doamna*
Mă auzi, (domnișoara)? *domnișoare*
Ajutați-mă, (tovarășul)! *tovarășule*
Mă bucur de cunoștință, (domnul profesor)! *domnului profesor*

4. Řekněte a napište v 1. os. mn. č.:

N-am ce zice. → N-avem ce zice.
Nu mă pot plînge. *Nu se pot plînge*
Am unde dormi. *Am unde dormi*
Aici n-am ce vedea. *Aici n-avem ce vedea*
Te pot duce cu mașina. *Te pot duce cu mașina*
N-am ce face. *N-avem ce face*
Nu pot vorbi nemțește, ci englezește. *Nu pot vorbi*
Mă pot întoarce peste un sfert de oră. ...
Am ce citi. ...
Acum mă pot odihni. ...
N-am cu cine dansa. ...
Vă pot aștepta o jumătate de oră. ...
N-am ce fuma. ...
Astăzi nu vă pot ajuta. ...

5. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru (podle uvede- ných osobních zájmen nebo podle vyjádřeného podmětu věty):

(tu) Astăzi (a părea) obosit. *pari*
Cartea (a părea) interesantă. *se pare*
Hotelul (a părea) nou. *se pare*
(ei) De ce (a tăcea)? *de ce*
(tu) (A tăcea), te rog! *de ce*
(noi) Îi (a putea) duce cu mașina. *putea*
(dumneata) (A putea) merge pe jos. *putea*
(dumneavoastră) (A putea) aștepta o clipă? *putea*
(noi) (A putea) fuma? *putea*
Ce vă (a durea)? *dorea*
(ea) (A se plînge) că (a nu putea) dormi. *ea se plînge că nu poate*
(el) (A se plînge) că-l (a durea) capul. *el se plînge că-l durea capul*

Aveți telefon?*) — Acasă nu. — Unde vă pot suna? — La birou sau la vecini. — Ce număr de telefon au vecinii dumneavoastră? — 23.45.07 (douăzeci și trei, patruzeci și cinci, zero șapte). ● Cit e ceasul? — E nouă și jumătate. Grăbiți-vă! Peste un sfert de oră plecăm la aeroport. — La ce oră sosește avionul? — La unsprezece fără un sfert. — Câți kilometri sînt de aici pînă la aeroport? — Vreo cincisprezece. ● Ce troleibuz merge în piața Kogălniceanu?**) — Troleibuzul optzeci și cinci. ● Câți membri are delegația dumneavoastră? — Sîntem zece: patru ingineri, trei arhitecți, un profesor și doi traducători. — Sînteți cehi? — Șase sîntem cehi și patru, slovaci. ● Cine este în fotografia aceasta? — Sînt părinții mei. Aceasta e mama, acesta e tata. — Câți ani are tatăl dumitale? — Cincizeci și patru. — Dar mama dumitale? — Cincizeci și unu. — Se vede că sînt oameni simpatici. — Ești singură la părinți? — Nu. Am doi frați. — Cum îi cheamă pe frații dumitale? — Îi cheamă Dan și Mihai. Sînt studenți. ● Cit costă revista aceasta? Nu e prea scumpă? — E foarte ieftină. Costă numai trei lei. ● Cine sînt tovarășii care vorbesc rusește? — Sînt niște străini.

*) Viz lekci 1, mluvnické výklady bod 2.

**) M. Kogălniceanu, pokrokový rumunský politik, historik a spisovatel (1817–1891).

Nu-i cunosc. Îi înțelegeți? — Da, pentru că limba noastră seamănă cu limba rusă. ● Ce carte e aceasta? — E un manual de limba franceză pentru începători. Colegii mei învață limba franceză. — Singuri? — Nu. Ei urmează un curs. — Profesorul lor e francez? — Au doi profesori. Unu e francez și unu e român. — Cum sînt profesorii lor? — Foarte buni. — Ce faci deseară? — La opt și un sfert mă întîlnesc cu niște prieteni. Dar dumneata ce faci? — Învăț. ● Dumneavoastră învățați limba română? — Da. — Învățați singur sau urmați un curs? — Învăț singur. — După ce manual? — După manualul „Învățați limba română fără profesor!”. — E grea limba română? — Pentru cehi nu e prea grea. ● Cum se conjugă verbul „a se spăla”? — Se conjugă astfel: mă spăl, te speli, se spală, ne spălăm, vă spălați, se spală. — Bine.

aeroport [a-eroport] s. letiště
an m. rok

astfel takto, takhle

avion [avi-on] s. letadlo

ceas s. hodinky, hodiny

cincisprezece [činsprezeče]

patnáct

cincizeci și patru [čínzeč ši patru] padesát čtyři

cit (HZ 6) kolik; cit e ceasul?

kolik je hodin?; cîți kilometri sînt pînă la aeroport?

kolik kilometrů je na letiště?; cîți ani are?

kolik je mu let?

a conjugă, conjug časovat;

cum se conjugă jak se časuje

a costă, 3. jedn. č. costă stát;

cît costă? kolik (to) stojí?

curs s. kurs

delegație [delegacije] ž. delegace

deseară dnes večer

doi dva

fotografie [fotografije] ž. fotografie

francez m. Francouz

ieftin levný

în piața Kogălniceanu na

Kogălniceanovo náměstí

începător m. začátečník

a învăța, învăț (HZ 7, HZ 10)

učit se

kilometru m. kilometr

la birou do kanceláře

la vecini k sousedům

leu m. lev; název základní

jednotky rumunské měny

manual [manu-al] s. učebnice;

manual de limba franceză

učebnice francouzštiny

niște nějací; jedni

nouă [nouă] devět; e nouă și jumătate je půl desáté
 număr s. číslo; număr de telefon telefonní číslo
 om, mn. č. oameni m. člověk
 opt osm; la opt și un sfert ve čtvrt na devět
 optzeci și cinci [obzeč ši činč] osmdesát pět
 patru čtyři
 părinți m. mn. č. rodiče
 pînă la až na, až do
 rus ruský
 scump drahý
 simpatie sympatický
 singur sám; singur (ž. singură) la părinți jedináček
 slovac m. Slovák
 a sosi, -sesc přijít; přijet; la ce oră sosește avionul? v kolik hodin přiletí (to) letadlo?

a se spăla, mă spăl (HZ 7, HZ 10) mýt se, umýt se
 a suna, sun volat, zavolat (telefonicky); unde vă pot suna? kam vám mohu volat?
 șapte sedm
 șase šest
 translator m. tlumočník
 trei tři
 troleibuz s. trolejbus
 un jeden
 unsprezece jedenáct; la unsprezece fără un sfert ve tři čtvrtě na jedenáct
 unu jeden
 a urma, -mez un curs chodit do kursu
 vecin m. soused
 verb s. sloveso
 vreo asi
 zece deset
 zero s. nula

VÝSLOVNOST

- I** čte se jako normální, slabičné [i] na konci slova po souhlásece + l nebo r: *noștri* [noštri] naši, *kilometri* [k'ilometri] kilometry.
II na konci slova se čte většinou [i*]: *tovarășii* [tovaráši] (ti) soudruzi, *colegii* [koledží] (ti) kolegové.
K se vyskytuje pouze v několika rumunských slovech; čteme je 1. [k]: *Kogălniceanu* [kogălhyčanu] rumunské příjmení;
 2. [k']**): *kilometru* [k'ilometru] kilometr.

*) Místo [ij]. Srov. nespisovné zjednodušování výslovnosti koncového -ij v českých slovech jako bij! [bí], nepij! [nepí] apod.

***) Srov. výklad o ch v lekci 4.

MLUVNICE

1. Hláskové změny (HZ 10, HZ 11)

HZ 10: Samohláska *ă* se mění v *a*, přesune-li se na ni přízvuk a k slovu přistoupí koncovka -ă:

<i>a învăța</i>	učit se	<i>a spăla</i>	mýt
<i>învață</i>	učí se	<i>spală</i>	myje

HZ 11: Souhlásková skupina *str* se mění v *ștr* před koncovkou obsahující *i*:

<i>nostru</i>	náš	<i>vostru</i>	váš
<i>noștri</i>	naši	<i>voștri</i>	vaši

2. Množné číslo podstatných jmen, přídavných jmen a přivlastňovacích zájmen rodu mužského

Podstatná jména rodu mužského připínají v mn. č. koncovku -i vyslovovanou [i]:

(un) *muncitor*
muncitori

Podstatná jména zakončená v jedn. č. -ă, -e, -u mění koncovou samohlásku v -i vyslovované [i], po souhlásece +l nebo r [i]:

(un) <i>tată</i>	(un) <i>frate</i>	(un) <i>membru</i>
<i>tați</i>	<i>frați</i>	<i>membri</i>

Po samohlásece se tato koncovka vyslovuje [j]:

(un) *leu*
lei

Podstatná jména zakončená v písmu -i zůstávají v mn. č. beze změny:

(un) *unchi* [unk']
unchi [unk']

Podstatné jméno *om* (člověk) má v mn. č. tvar *oameni* ['ameni] (lidé).

Přídavná jména a přivlastňovací zájmena rodu mužského tvoří mn. č. úplně stejně jako podstatná jména:

<i>bun</i>	<i>mare</i>	<i>negru</i>	<i>meu</i>
buni	mari	negri	mei

Přivlastňovací zájmena *lui, ei, lor, dumitale* a *dumneavoastră* se v mn. č. nemění:

<i>prietenu</i>	} <i>lui (ei, lor, dumitale, dumneavoastră)</i>
<i>prieteni</i>	

3. Člen v množném čísle

Neurčitý člen má v mn. č. tvar **niște**.

Určitý člen připínaný k podstatným jménům rodu mužského v mn. č. má tvar **-i**:

<i>(niște) muncitori</i>	[munčitor'ɨ]
muncitorii	[munčitor'ɨ]

Sînt niște străini.

To jsou nějací cizinci.

Ne întîlnim cu niște prieteni.

Sejdeme se s jedněmi přáteli.

Frații mei sînt studenți.

Moji bratři jsou studenti.

4. Zájmeno „care“ (který, -á, -é) v množném čísle

V mn. č. zůstává zájmeno *care* ve všech rodech beze změny:

<i>tovarășul care vorbește</i>	(ten) soudruh, který mluví rusky
<i>rusește</i>	
<i>tovarășii care vorbesc</i>	(ti) soudruzii, kteří mluví rusky
<i>rusește</i>	

V mn. č. se pochopitelně nemění ani příslovce *cum*:

<i>Cum e profesorul lor?</i>	Jaký je jejich profesor?
<i>Cum sînt profesorii lor?</i>	Jací jsou jejich profesori?

5. Základní číslovky

0 <i>zero</i>	16 <i>șaisprezece</i>
1 <i>unu</i>	17 <i>șaptesprezece</i>
2 <i>doi</i>	18 <i>optsprezece</i>
3 <i>trei</i>	19 <i>nouăsprezece</i>
4 <i>patru</i>	[no ^u ăsprezece]
5 <i>cinci</i>	20 <i>douăzeci</i> [do ^u ăzeč]
6 <i>șase</i>	21 <i>douăzeci și unu</i>
7 <i>șapte</i>	27 <i>douăzeci și șapte</i>
8 <i>opt</i>	30 <i>treizeci</i>
9 <i>nouă</i> [no ^u ă]	40 <i>patruzeci</i>
10 <i>zece</i>	50 <i>cincizeci</i> [čínzeč]
11 <i>unsprezece</i>	60 <i>șaizeci</i>
12 <i>doisprezece</i>	70 <i>șaptezeci</i>
13 <i>treisprezece</i>	80 <i>optzeci</i> [obzeč]
14 <i>paisprezece</i>	90 <i>nouăzeci</i> [no ^u ăzeč]
15 <i>cînsprezece</i> [čínsprezeče]	100 <i>o sută</i>

Číslovka *unu* má před počítanými předměty zkrácený tvar **un**: *doi muncitori și un inginer* dva dělníci a jeden inženýr. Ve složených číslovkách (21, 31, 41 a vyšších) se však nekrátí!

Po základních číslovkách stojí podstatná jména bez členu: *un leu, trei studenți, zece ani, nouăsprezece kilometri*.

Mezi číslovky od 20 výše a počítané předměty klademe předložku **de**: *douăzeci de lei, treizeci și unu de studenți, șaizeci de ani, o sută de kilometri*.

6. Neurčité číslovky

Neurčité číslovky jako *cît* (kolik), *mult* (mnoho), *puțin* (málo, trochu) se v rumunštině chovají jako přídavná jména, tj. shodují se v rodě, čísle a pádě s podstatným jménem, na něž se vztahují nebo které zastupují. Např.:

<i>cît vin?</i>	kolik vína?	<i>mult vin</i>	mnoho vína
<i>cîtă cafea?</i>	kolik kávy?	<i>multă cafea</i>	mnoho kávy
<i>cîți ani?</i>	kolik let?	<i>mulți ani</i>	mnoho let

Neurčité číslovky mohou být blíže určeny příslovci, např.:
prea mult vin příliš mnoho vína.

Podstatné jméno určované těmito číslovkami je bez členu.

7. Číslo přísudkového slovesa

Je-li základní číslovka (mimo „1“) nebo neurčitá číslovka v mn. č. podmětem věty anebo jeho přívlastkem, je přísudkové sloveso vždy v množném čísle:

Şase sînt cehi.

Şest jich je Čechů.

Cîţi sînteţi în birou?

Kolik je vás v kanceláři?

Sîntem cînci.

Je nás pět.

Sînt mulţi?

Je jich mnoho?

Sînt destul de puţini.

Je jich dost málo.

Cîţi tovarăşi merg la teatru?

Kolik soudruhů jde do divadla?

Mulţi cehi cunosc România.

Mnoho Čechů zná Rumunsko.

CVIČENÍ

1. Doplňte „ă“, „a“ nebo „e“:

cum se conjugă verbul a învăţa?

deseară învăţ

ce învăţ colegii duminică?

noi învăţăm limba română

cînd învăţ?

de ce nu învăţaţi limba engleză?

acum se spală

nu te spăi?

spală-te!

unde mă pot spăla?

cînd vă spălaţi?

2. Doplňte „str“ nebo „ştr“:

delegaţia no.ă are cînci membri ^{str}

ce număr de telefon au părinţii vo.i? ^{str}

vecinul no.ŭ e un om simpatic

cîţi ani are colegul vo.ŭ? ^{str}

îl cunoaşteţi pe profesorul no.ŭ? ^{str}

prietenii no.i sosesc peste o oră
maşina no.ă e mică

3. Přečtete rumunsky tyto číslovky:

15, 3, 98, 9, 12, 33, 4, 66, 77, 1

16, 25, 53, 86, 5, 92, 41, 100, 14, 26

8, 70, 54, 22, 7, 2, 18, 6, 13, 0

4. Zopakujte si HZ 4, HZ 6 a dejte do mn. č.:

Colegul vostru pare obosit. → Colegii voştri par obosiţi.

Muntele care se vede nu e prea înalt. ^{Muntele.}

Profesorul dumneavoastră e francez? ...

Cine e domnul care pleacă? ...

Ghidul nostru e un om simpatic. ...

Cum e vecinul tău? ...

Ginerele lor e inginer. ...

Vorbesc prost româneşte. Sînt începător. ...

Fratele lui urmează un curs de limba engleză. ...

Prietenul meu soseşte deseară. ...

5. Doplňte předložku „de“, kde je třeba:

7 ... prieteni, 19 ... ani, 33 ~~de~~ membri

2 ... ghizi, 52 ~~de~~ muncitori, 14 ... tovarăşi

46 ~~de~~ kilometri, 78 ~~de~~ francezi, 5 ... translaatori

10 ... domni, 100 ~~de~~ lei, 4 ... oameni

91 ~~de~~ slovaci, 3 ... fraţi, 12 ... ingineri

6 ... arhitecţi, 11 ... cehi, 49 ~~de~~ studenţi

6. Slova v závorkách dejte do vhodného tvaru:

(Părinţi) lui o laudă. ^{Tărinţii}

Unde sînt (colegi) dumneavoastră? ^{colegii}

(Ghizi) noştri vorbesc bine ceşte. ^{Ghizii}

Cum îi cheamă pe (fraţi) ei? ^{fratilor}

(Vecini) mei nu sînt acasă. ^{Vecinii}

Unde lucrează (unchi) tăi? ^{unchii}

(Taţi) voştri sînt fraţi? ^{Tăţii}

Îi cunoaşteţi pe (prieteni) mei? ^{prieteni}

7. Dejte do jedn. č.:

Ghizii noştri sînt studenţi. → Ghidul nostru e student.

Vecinii dumneavoastră par simpatici. ^{Vecinul pare simpatic}

Îi aşteptaţi pe colegii voştri? ...

De aştepti pe Colegul vostru

Profesorii lor nu sînt români. *Profesorul lui*
Cînd sosesc prietenii tăi? *practenul tău*
Nu-i cunoști pe unchii mei? *unchiul meu*

8. Slova v zăvorkách dejte do vhodného tvaru:

(Cit) ani aveți? *Citi*
Aveți (mult) prieteni în Cehoslovacia? *mulți*
(Puțin) străini vorbesc bine ceheste. *Puțini*
Doriți (puțin) bere? *puțin*
(Cit) arhitecți lucrează aici? *Citi*
În hotelul Carpați locuiesc (mult) cehi și slovaci. *mulți*
(Mult) români învață limba franceză. *Mulți*
Sînt (mult) kilometri pînă la aeroport? *mulți*
(Cit) lei costă ceasul acesta? *Citi*
Aveți (puțin) timp? *puțin*
(Cit) cafea dorești? *Citi*
Sînteți (mult)? *mulți*
(Cit) membri are familia dumneavoastră? *Citi*
Nu sîntem (mult). *mulți*
(Cit) sînteți? *Citi*
Sîntem (puțin). *puțini*
(Cit) tovarăși merg la cinematograful? *Citi*
Aveți (puțin) răbdare! *puțini*

9. Doplňte chybějící slova:

Aveți *timp* *sava* *se*
Unde vă pot ...? La birou ... la *vecini*
La ce oră sosește ...? *avionul*
Ce ... merge în piața Kogălniceanu?
Șase sîntem *și* patru. *Slovaci*
Cine este în ... aceasta? *Fotografica*
Ești singură la ...? *părinți*
Cit ... revista aceasta? *costă*
Nu e prea ...? E foarte *scumpă, ieftină*
Costă numai trei. *lei*
Cine sînt tovarășii ... vorbesc rusește? *care*
Sînt ... străini. *niște*
... înțelegeți? *și* *noastră*
Da, pentru că limba ... seamănă cu limba ... *lor*
E un ... de limba franceză pentru *cei* *începători*
La opt și un sfert mă întîlnesc cu ... prietenii.
Înveți ... sau urmezi un curs? *niște*
Cum se conjugă ... „a se spăla“? *singuru*

10. Naučte se nazpaměť:

Învățați singur sau cu (un) profesor?	Uciți se sám nebo s učitelem?
Am nevoie de puțină odihnă.	Potřebuji si trochu odpočnout.
Mă calcă pe nervi.	Jde mi (to) na nervy.
Sunați-mă la numărul ...!	(Za)volejte mi na číslo ...!
La mulți ani!*	Mnoho zdraví do dalších let!

*) Obvyklé rumunské blahopřání k Novému roku, jmeninám, narozeninám apod.